

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl soudkyní Lenkou Bursíkovou ve věci

žalobkyně:

M. B.

bytem X

zastoupena obecnou zmocněnkyní K. B.

bytem X

proti

žalované:

Česká správa sociálního zabezpečení

sídlem Křížová 25, Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 3. 5. 2022, č. j. X,

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 3. 5. 2022, č. j. X, se ruší a věc se jí vrací k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná je povinna uhradit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 70 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Vymezení věci

1. Rozhodnutím ze dne 27. 1. 2022, č. j. X, žalovaná přiznala žalobkyni invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně. Podle posudku Okresní správy sociálního zabezpečení Kladno (dále jen „OSSZ“) ze dne 22. 11. 2021 totiž pracovní schopnost žalobkyně poklesla z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu o 45 %.

2. Žalobkyně proti tomuto rozhodnutí podala námitky, které žalovaná zamítla v záhlaví označeným rozhodnutím (dále jen „napadené rozhodnutí“) a prvostupňové rozhodnutí potvrdila.
3. Žalobkyně se žalobou podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (s. ř. s.) domáhá zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení věci žalované k dalšímu řízení.

Obsah žaloby a vyjádření žalované

4. Podle žalobkyně je hodnocení posudkového lékaře v rozporu s lékařskými nálezy. Její stav je mnohem závažnější, nenávratný a progreduje. Posudkový lékař svůj závěr učinil, aniž by podrobněji zkoumal žalobkynin zdravotní stav, na jednání ji nepřizval, takže si nemohl udělat odpovídající představu o jejím zdravotním postižení. Mělo být přihlédnuto k § 3 odst. 1 vyhlášky č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity (vyhláška o posuzování invalidity). Žalobkynin psychický i fyzický stav se zhoršuje, není schopna se o sebe postarat, potřebuje celodenní péči a dohled. Její stav měl být hodnocen podle § 6 vyhlášky o posuzování invalidity, což odpovídá invaliditě třetího stupně.
5. Žalovaná ve vyjádření uvádí, že žalobkyně nesouhlasí s medicínským posouzením svého zdravotního stavu. Proto žalovaná navrhuje provedení důkazu posudkem posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) ve smyslu § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.
6. V průběhu jednání dne 9. 1. 2024, které soud nařídil za účelem provedení důkazu posudky posudkové komise MPSV, žalovaná uvedla, že ponechává rozhodnutí na úvaze soudu. Žalobkyně se k jednání nedostavila.

Skutečnosti vyplývající ze správního spisu

7. Soud ze správního spisu zjistil, že žalobkyně dne 16. 8. 2021 požádala o invalidní důchod. Podle posudku lékaře OSSZ ze dne 22. 11. 2021 je u žalobkyně rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti postižení uvedené v kapitole V, položce 5c přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity (neurotické poruchy, vyvolané stresem a psychosomatické poruchy – středně těžké funkční postižení), pro které stanovil míru poklesu pracovní schopnosti 35 %, kterou dále navýšil podle § 3 odst. 1 též vyhlášky o 10 %. Rozhodnutím označeným v bodu 1 tohoto rozsudku proto žalovaná přiznala žalobkyni invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně.
8. Žalobkyně proti prvostupňovému rozhodnutí podala námitky, v nichž uvedla, že má pochybnosti o úplnosti posudku a správnosti stanovení míry invalidity. K námitkám přiložila zprávu z psychologického vyšetření ze dne 22. 11. 2021.
9. Posudková lékařka žalované zpracovala v rámci námitkového řízení na základě posouzení zdravotního stavu, které proběhlo v nepřítomnosti žalobkyně, posudek ze dne 19. 4. 2022. Za příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně označila duševní postižení – protrahovanou adaptační poruchu, úzkostně depresivní reakce v terénu dekompenzované závislé osobnosti, pokles kognitivních funkcí, MMSE 19/30 (lehká demence). Žalobkynino zdravotní postižení hodnotila srovnatelně podle kapitoly VI (neurologické postižení), položky 2b přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity. Posudková lékařka zvolila s přihlédnutím k MMSE výsledku, který odpovídá projevům lehké demence,

horní hranici procentního rozpětí daného vyhláškou, tj. 40% míru poklesu pracovní schopnosti, kterou již dále neměnila.

10. Na základě tohoto posudku žalovaná napadeným rozhodnutím zamítla námitky žalobkyně a prvostupňové rozhodnutí potvrdila. V odůvodnění odcitovala posudkové závěry s tím, že v důsledku zjištěného poklesu pracovní schopnosti o 40 % nejsou splněny podmínky pro vznik nároku na invalidní důchod ani pro invaliditu druhého nebo třetího stupně. Napadené rozhodnutí bylo žalobkyni doručeno dne 18. 5. 2022.

Posouzení žaloby

11. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas osobou k tomu oprávněnou a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Žaloba je tedy věcně projednatelná. Při přezkumu napadeného rozhodnutí vycházel soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalované (§ 75 odst. 1 s. ř. s.), přičemž napadené rozhodnutí přezkoumal v mezích uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán (§ 75 odst. 2 věta první s. ř. s.).
12. Soud dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
13. Soud provedl důkaz posudkem posudkové komise MPSV v Praze ze dne 12. 4. 2023, který si za účelem posouzení žaloby vyžádal. Členem posudkové komise byla i neuroložka, která žalobkyni při jednání komise vyšetřila. Posudková komise dospěla k závěru, že rozhodující příčinou žalobkynina dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je onemocnění neurologického charakteru – CADASIL – leukodystrofie, což je dědičné onemocnění s postižením bílé mozkové hmoty – následkem infarktů v povodí arteriol (četné postischemické změny mozku zjištěny dle MRI). Zřejmě s tímto onemocněním přímo nesouvisející je onemocnění psychiatrického charakteru typu protrahovaná adaptační porucha s úzkostně depresivními reakcemi v terénu dekompenzované závislé osobnosti. Podle vyšetření psychologa trpí dlouhodobými zdravotními problémy vyvolávanými a potencovanými především náročnou vztahovou situací, často provázené bolestmi hlavy. Zřejmě organická je ale už středně těžká porucha kognitivních funkcí, která má spíše narůstající charakter – nejvýrazněji se projevuje při vizuálně konstrukčních úlohách, silně podprůměrný výkon byl zaznamenán v paměťové složce, vážnou exekutivní funkce. Ostatní vyšetření uvedená v diagnostickém souhrnu nemají další dopad na snížení pracovního potenciálu.
14. Protože vyhláška o posuzování invalidity neobsahuje položku pro onemocnění CADASIL (jedná se o vzácnou a řídce diagnostikovanou chorobu), zvolila posudková komise podřazení pod položku odpovídající onemocnění rozdílné etiologie, ale nejvíce podobnému funkčním dopadem na poškození mozkových funkcí, tedy postencefalický syndrom, který následně po prodělaném zánětu mozku podobně postihuje bílou mozkovou hmotu. V tomto případě jde o postižení na úrovni *středně těžkého funkčního stupně*. Posudková komise zvolila bodový střed pro danou položku s odkazem na středně těžký (anamnesticky těžký) dopad na postižení kognitivních funkcí (MMSE 19), s trvale zcela vážnoucími exekutivními funkcemi a s významnou ztrátou paměti, ale i s lehčím dopadem na motorické funkce a s lehčím ochrnutím levostranných končetin viditelným při chůzi. Celková výkonnost je rovněž zřetelně snížena. Jde tedy o postižení srovnatelné se zdravotním postižením uvedeným v kapitole VI, položce 7c přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity, pro které je stanoveno rozpětí míry poklesu pracovní schopnosti 40 – 60 %. Posudková komise zvolila střední

hodnotu, tj. 50 %, kterou již dále nenavyšovala. Danou hodnotu zvolila i s přihlédnutím ke stavu navozenému lehkou mozkovou mrtvicí v anamnéze nyní s lehkými následky a dále s leukoaraiosou (*prořídnutí bílé hmoty mozkové*) přímo nesouvisejícímu psychickému postižení (protrahovaná adaptační porucha s úzkostně depresivními reakcemi v terénu dekompenzované závislé osobnosti). Den vzniku invalidity posudková komise stanovila na 27. 5. 2021. K datu vydání napadeného rozhodnutí tedy šlo o invaliditu druhého stupně.

15. Soud následně posudkovou komisi požádal o doplnění jejího posudku o podrobnější zdůvodnění závěru, že u žalobkyně se jedná o středně těžkou poruchu kognitivních funkcí, nikoli o těžkou poruchu kognitivních funkcí. Posudková komise v doplňujícím posudku ze dne 19. 7. 2023 toliko uvedla, že přisedícím byla tentokrát ustanovena lékařka z oboru psychiatrie. Po opětovném prostudování zdravotní dokumentace a konzultaci s přisedící psychiatry posudková komise setrvala na závěru, že u žalobkyně jde o invaliditu druhého stupně.
16. Soud si proto vyžádal u Posudkové komise MPSV v Hradci Králové srovnávací posudek. Ve srovnávacím posudku ze dne 28. 11. 2023 dospěla posudková komise k závěru, že žalobkynina míra poklesu pracovní schopnosti činí od 22. 11. 2021 70 %, a jde tedy o invaliditu třetího stupně. Posudková komise vycházela z lékařských nálezů obsažených ve správním a lékařském spisu, ze zdravotní dokumentace praktické lékařky, z nálezů přiložených k žalobě a z orientačního psychiatrického přeshetření při jednání komise. Za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti posudková komise považovala CADASIL – dědičné onemocnění s postižením bílé mozkové hmoty při arteriopatii s podkorovými infarkty a leukoencefalopatií, s progredujícími projevy kognitivního deficitu, s neurologickými obtížemi, s rozvojem inkontinence moči a stolice. K datu psychologického vyšetření ze dne 22. 12. 2020 zdravotní stav odpovídal středně těžkému postižení podle kapitoly V, položky 1c přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity s celkovou mírou poklesu pracovní schopnosti 50 % (45 % navýšených o dalších pět procentních bodů vzhledem k pracovní kvalifikaci). K datu psychologického vyšetření dne 22. 11. 2021 bylo doloženo funkčně významné zhoršení kognitivních schopností v čase, jedná se již o organické postižení mozku odpovídající *těžkému postižení*, které posudková komise podřadila pod kapitolu V, položku 1d přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity, s mírou poklesu pracovní schopnosti 60 %, kterou vzhledem k pracovní kvalifikaci a s přihlédnutím k dalším zdravotním obtížím navýšila na celkových 70 %.
17. Relevantní právní úpravu posuzování invalidity a podmínek nároku na invalidní důchod obsahuje § 39 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. Upravuje tři stupně invalidity. Jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 %, jedná se o invaliditu prvního stupně. Pokud se jedná o pokles pracovní schopnosti nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 %, jedná se o invaliditu druhého stupně. A konečně v případě poklesu nejméně o 70 % se jedná o invaliditu třetího stupně.
18. Správní rozhodnutí o nároku na invalidní důchod závisí především na odborném lékařském posouzení. Zdravotní stav a pracovní schopnost občanů pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění posuzuje MPSV, pokud se napadené rozhodnutí zakládá na posudku žalované; za tím účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise. Při přezkumu takového rozhodnutí neposuzuje soud věcnou správnost posudku, neboť k tomu nemá potřebné odborné znalosti. Posudek posudkové komise soud hodnotí jako každý jiný důkaz podle běžných zásad dokazování v soudním řízení správním (§ 77 odst. 2 s. ř. s.).

S ohledem na jeho mimořádný význam bývá tento posudek rozhodujícím důkazem, pokud z hlediska své úplnosti a přesvědčivosti nevzbuzuje žádných pochyb, a nejsou-li tu ani žádné jiné skutečnosti nebo důkazy, které by správnost posudku mohly zpochybňovat (srov. např. rozsudky NSS ze dne 25. 9. 2003, č. j. 4 Ads 13/2003-54, č. 511/2005 Sb. NSS, či ze dne 15. 5. 2013, č. j. 6 Ads 11/2013-20).

19. Požadavek (test) úplnosti a přesvědčivosti posudku spočívá v tom, že se posudková komise musí vypořádat se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především s těmi, které posuzovaný namítal, a musí posudkové závěry náležitě odůvodnit (srov. rozsudek NSS ze dne 2. 4. 2015, č. j. 9 Ads 253/2014-52). Z posudku musí být zřejmé, že zdravotní stav byl komplexně posouzen na základě úplné zdravotnické dokumentace s přihlédnutím ke všem tvrzeným obtížím, aby nevznikly pochybnosti o úplnosti a správnosti klinické diagnózy. V posudku musí být dále uvedeno, zda zjištěný zdravotní stav zakládá dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav a pokud ano, které zdravotní postižení bylo vzato za jeho rozhodující příčinu v případě, že příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je více zdravotních potíží (§ 2 odst. 3 vyhlášky o posuzování invalidity), přičemž jednotlivé hodnoty procentní míry poklesu pracovní schopnosti stanovené pro jednotlivá zdravotní postižení se tu nesčítají, ale procentní míra poklesu pracovní schopnosti se stanoví podle tohoto zdravotního postižení se zřetelem k závažnosti vlivu ostatních zdravotních postižení na pokles pracovní schopnosti pojištěnce. Za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu se považuje takové zdravotní postižení, které má nejvýznamnější dopad na pokles pracovní schopnosti pojištěnce. Procentní míru poklesu pracovní schopnosti tedy posudková komise hodnotí podle charakteru zdravotního postižení na základě vyhlášky o posuzování invalidity, přičemž zdravotní postižení se pořadí podle jeho druhu a intenzity pod příslušnou kapitolu, oddíl a položku přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity, a současně odůvodní stanovenou míru poklesu pracovní schopnosti v rámci zde stanoveného rozpětí včetně případného navýšení podle § 3 vyhlášky o posuzování invalidity.
20. Soud hodnotí jako nejpřesvědčivější z doposud vypracovaných posudků srovnávací posudek, jehož odůvodnění je dostačující, logické a přesvědčivé. Posudková komise při vypracování srovnávacího posudku vycházela ze vši dostupné zdravotnické dokumentace i z výsledků osobního vyšetření žalobkyně provedeného za účelem vydání srovnávacího posudku. Členkou posudkové komise byla lékařka s odborností psychiatrie, kterou soud s ohledem na rozhodující žalobkynino zdravotní postižení považuje za účelem řádného posouzení žalobkynina zdravotního stavu za adekvátní. Posudková komise hodnotila žalobkynin zdravotní stav komplexně a dospěla k závěru o existenci dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, jehož rozhodující příčinu pořadila pod kapitolu V, položku 1d přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity. Míra poklesu pracovní schopnosti je stanovena pro tuto položku 60 %. Komise danou hodnotu navýšila vzhledem k pracovní kvalifikaci a s přihlédnutím k dalším zdravotním obtížím o 10 procentních bodů podle § 3 odst. 1 a 2 vyhlášky o posuzování invalidity, tj. na konečných 70 %.
21. Posudková komise na rozdíl od předcházejících posudků pečlivě vysvětlila, proč jde v případě žalobkyně k datu vydání napadeného rozhodnutí již o *těžké postižení* duševních schopností s výrazným odklonem od normy při výkonu většiny denních aktivit a rolí uvedených v kapitole V (a proč šlo v době od 22. 10. 2020 do 21. 11. 2021 o středně těžké postižení). Uvedla, že byla doložena progese nálezů na MR mozku v čase, doloženo funkčně významné zhoršení duševních schopností v rámci kontrolního psychologického vyšetření ze dne 22. 11. 2021, to vše v kontextu vyšetření mutací v genu NOTCH3 VFN ze dne 17. 8.

2021 (výsledek uveden v neurologickém nálezu ze dne 8. 3. 2022) – nese patogenní mutaci c.544C>T(p.R182C) v heterozygotním stavu. Výsledek vyšetření je v souladu s diagnózou CADASIL. Podle posudkové komise z psychologického vyšetření nevyplyvá těžká kognitivní porucha, *funkčně se o těžké postižení již jedná*. Žalobkyně selhává ve zvládání každodenních sebeobslužných aktivit, dominuje porucha paměti a zcela vážnou exekutivní funkce, rozvíjí se inkontinence moči, v čase uváděna i inkontinence stolice, chůze je nejistá, nestabilní (doloženy pády). Žalobkyně selhává při pokusech o zaměstnání (i brigádních). Další vývoj zdravotního stavu žalobkyně po datu vydání napadeného rozhodnutí (následky ischemické cévní mozkové příhody) posudková komise zohlednila při závěru o neúčelnosti další kontrolní prohlídky. Posudková komise tedy řádně zohlednila i námitky obsažené v žalobě, podle kterých je žalobkynin stav nenávratný, progreduje a žalobkyně potřebuje celodenní péči a dohled.

22. Posudek dle soudu splňuje požadavky úplnosti a přesvědčivosti. V posudku byl popsán zdravotní stav a podstatné zdravotní postižení, které je rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Řádně odůvodněno bylo i zařazení zdravotního postižení podle vyhlášky o posuzování invalidity. Účastníci závěry srovnávacího posudku, ať již jde o stanovení rozhodující příčiny dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, míry poklesu pracovní schopnosti, zařazení žalobcova postižení podle vyhlášky o posuzování invalidity či data vzniku invalidity třetího stupně nikterak nezpochybnili.
23. Oproti tomu posudek Posudkové komise MPSV v Praze (včetně jeho doplnění) soud jako úplný a přesvědčivý hodnotit nemohl. Je tomu tak zejména proto, že nedostatečně osvětlil, proč u žalobkyně v době vydání napadeného rozhodnutí nešlo o těžké, ale toliko středně těžké postižení, byť předložené lékařské zprávy neposkytovaly jednoznačnou oporu pro závěr o (toliko) středně těžkém postižení. I z toho důvodu proto tuto posudkovou komisi vyzval k doplnění jejího prvního posudku, které však soudu odpovědi na tyto pochybnosti neposkytlo. Nicméně i v případě, kdy by soud tento posudek včetně jeho doplnění mohl hodnotit jako úplný a přesvědčivý, musel by i na jeho základě přistoupit ke zrušení napadeného rozhodnutí, které je založeno na závěru, že žalobkyně je invalidní toliko v prvním stupni. Posudková komise MPSV v Praze totiž dospěla k tomu, že žalobkyně je invalidní ve druhém stupni.
24. Soud hodnotil úplnost a přesvědčivost srovnávacího posudku i ve vztahu k dalším podkladům, z nichž žalovaná vycházela. Po zvážení všech posudků zpracovaných ve věci posouzení pracovního potenciálu žalobkyně soud dospěl k závěru, že jako nejpřesvědčivější, logický a vycházející z nejúplnějších podkladů lze hodnotit právě posudek srovnávací posudek. Za podstatné soud považuje, že posudková komise vycházela z aktuálních a relevantních lékařských zpráv a zohlednila vývoj žalobkynina zdravotního postižení a zhoršování kognitivních funkcí. Přitom právě nedostatečné zohlednění progredující povahy a skutečné závažnosti zdravotního postižení žalobkyně namítala.
25. Soud proto vyšel ze závěrů posudkové komise vyjádřených ve srovnávacím posudku a v návaznosti na ně uzavřel, že napadené rozhodnutí je nezákonné, neboť vychází z nesprávně zjištěného skutkového stavu. Míra poklesu pracovní schopnosti žalobkyně činila ke dni vydání napadeného rozhodnutí 70 %.

Závěr a náklady řízení

26. S ohledem na výše uvedené soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení (§ 78 odst. 1 a 4 s. ř. s.). V dalším řízení je žalovaná vázána právním názorem soudu (§

78 odst. 5 s. ř. s.) a současně je povinna mezi podklady svého rozhodnutí zařadit i posudek posudkové komise MPSV ze dne 28. 11. 2023 (§ 78 odst. 6 s. ř. s.).

27. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně byla v řízení plně procesně úspěšná, má proto vůči žalované nárok na náhradu nákladů řízení, které, jak plyne z obsahu soudního spisu, sestávají z poštovního za podání zásilky obsahující žalobu ve výši 70 Kč.

Poučení :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 9. ledna 2024

Lenka Bursíková, v. r.
soudkyně